

UDC 371.84 (378.147)

JEL classification: A 29, M 49

DOI: 10.35774/visnyk2024.04.238

Віта СЕМАНЮК,

докторка економічних наук, професорка,
професорка кафедри обліку і оподаткування,
Західноукраїнський національний університет,
вул. Львівська, 5а, м. Тернопіль, 46009, Україна.
Електронна адреса: v.Semaniuk@wunu.edu.ua.
ORCID ID: 0000-0001-7010-9923

Руслан БРУХАНСЬКИЙ,

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри бізнес-аналітики та інноваційного інжинірингу,
Західноукраїнський національний університет,
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль, 46009, Україна.
Електронна адреса: r.brukhanskyi@wunu.edu.ua.
ORCID: 0000-0002-9360-1109

**НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА ЯК ЕФЕКТИВНИЙ МЕХАНІЗМ
ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ**

Семанюк В., Бруханський Р. Науково-дослідна робота як ефективний механізм формування інноваційного мислення студентів. *Вісник економіки*. 2024. Вип. 4. С. 238–252. DOI: 10.35774/visnyk2024.04.238

Semaniuk, V., Brukhanskyi, R. (2024). Naukovo-doslidna robota yak efektyvnyi mekhanizm formuvannia innovatsiinoho myslennia studentiv [Research Work as an Effective Tool for Developing Innovative Thinking in Students]. *Visnyk ekonomiky – Herald of Economics*, 4, 238-252. DOI: 10.35774/visnyk2024.04.238

Анотація

Вступ. У статті досліджується роль науково-дослідної роботи як механізму формування інноваційного мислення здобувачів освітньо-наукових програм з обліку і оподаткування. Розглядаються основні аспекти інтеграції дослідницької діяльності в освітній процес.

Мета дослідження. Визначити методологічні підходи, які забезпечують ефективність науково-дослідної роботи здобувачів, і оцінити її вплив на розвиток їхніх професійних компетенцій та адаптацію до сучасних викликів ринку праці.

Методи дослідження. У роботі використано аналітичний, порівняльний і індуктивний методи, а також методи моделювання та статистичного аналізу.

Результати. Досліджено роль генерування нових ідей у забезпеченні конкурентоспроможності студентів. Доведено, що інтеграція інноваційного мислення та дослідницьких навичок сприяє професійному розвитку майбутніх фахівців. Запропоновано методики розвитку критичного мислення через практичну участь у міждисциплінарних проєктах та застосування інтерактивних освітніх інструментів. Доведено, що участь здобувачів у наукових дослідженнях сприяє формуванню конкурентних переваг на сучасному ринку праці. Зазначено, що впровадження таких підходів забезпечує розвиток креативності, адаптивності та навичок роботи в умовах невизначеності, що є ключовими компетенціями у динамічному економічному середовищі. Запропоновано авторське бачення підходів до вдосконалення організації НДР для формування міждисциплінарних компетенцій студентів.

Перспективи. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на вивчення впливу науково-дослідної роботи на професійну мобільність здобувачів та їхню інтеграцію в глобальні освітні й наукові процеси.

Ключові слова: науково-дослідна робота, інноваційне мислення, креативність, конкурентоспроможність, освітні програми, міждисциплінарність, облік і оподаткування, наукова складова, облікова освіта.

Формули: 0, **рис.:** 0, **табл.:** 2, **бібл.:** 22.

Vita SEMANIUK,

D. Sc. (Economics), Professor,
Professor of the Department of Accounting and Taxation,
West Ukrainian National University,
5a Lvivska str., Ternopil, 46009, Ukraine.
E-mail: v.Semaniuk@wunu.edu.ua.
ORCID ID: 0000-0001-7010-9923

Ruslan BRUKHANSKYI,

D. Sc. (Economics), Professor,
Head of Department of Business Analytics and Innovative Engineering,
West Ukrainian National University,
11 Lvivska str., Ternopil, 46009, Ukraine.
E-mail: r.brukhanskyi@wunu.edu.ua.
ORCID: 0000-0002-9360-1109

**RESEARCH WORK AS AN EFFECTIVE TOOL FOR DEVELOPING
INNOVATIVE THINKING IN STUDENTS**

Abstract

Introduction. *The article explores the role of research activities as a mechanism for fostering innovative thinking among students in higher education institutions. Key aspects of integrating research activities into the educational process are examined, emphasizing their contribution to enhancing the competitiveness of students.*

Objective. *To determine effective methodological approaches to organizing students' research activities and assess their impact on the development of professional competencies in the modern educational environment.*

Methods. *The study employs analytical, comparative, and inductive methods, as well as modeling and elements of statistical analysis, to substantiate its findings.*

Results. *The role of generating new ideas in ensuring students' competitiveness has been explored. It has been proven that integrating innovative thinking and research skills contributes to the professional development of future specialists. Methodologies for developing critical thinking through practical participation in interdisciplinary projects and the use of interactive educational tools have been proposed. It has been demonstrated that students' involvement in scientific research helps to form competitive advantages in the modern labor market. It is noted that the implementation of such approaches ensures the development of creativity, adaptability, and the ability to work in conditions of uncertainty, which are key competencies in a dynamic economic environment. The author proposes a vision for improving the organization of research activities to develop interdisciplinary competencies in students.*

Perspectives. *Future research should focus on the impact of digitalization in education on the organization of research activities and the expansion of international collaboration in this field.*

Keywords: *research activities, innovative thinking, competitiveness, creativity, interdisciplinarity, accounting and taxation, educational and scientific program, scientific component, accounting education.*

Formulas: 0, fig.: 0, tabl.: 2, bibl: 22.

JEL classification: A 29, M 49.

Постановка проблеми. У сучасному світі, що характеризується стрімким розвитком технологій та глобалізацією, інноваційне мислення є головним фактором успішної професійної діяльності та основною навичкою XXI ст. і визначається як здатність людини створювати нові ідеї, продукти чи методи, що забезпечують якісні зміни в різних сферах. Університети є основними продуцентами та місцем формування інноваційного мислення, у т. ч. інтеграції креативності, критичного аналізу та відкритості до змін. Освіта, зокрема вища, має не лише забезпечувати основні знання, а й формувати здатність до творчого підходу, адаптивності та генерування нових ідей. Одним із ефективних інструментів цього процесу є залучення слухачів освітніх програм до науково-дослідної роботи, яка сприяє розвитку аналітичних здібностей, самостійності мислення та здатності вирішувати складні проблеми. Завданням статті є дослідження ролі науково-дослідної роботи здобувачів освітньо-наукових програм у формуванні їх інноваційного мислення та визначення ключових методів й підходів, що забезпечують цей процес.

Проведення досліджень на сучасному рівні є важливим елементом розвитку теорії та практики обліку, аналізу, контролю та оподаткування. У сучасних умовах економічного середовища, яке характеризується високим рівнем динамічності, глобалізацією процесів і стрімким розвитком технологій, наукові дослідження є основою для вдосконалення відомих та розроблення нових підходів до вирішення

актуальних проблем економіки. Однією з основних переваг сучасних досліджень є їхній внесок у створення інноваційних методологій та концепцій, які відповідають запитам цифрової економіки і глобалізованого світу. Наприклад, розвиток концепції інтегрованої звітності став можливим завдяки дослідницькій діяльності, спрямованій на адаптацію облікових систем до потреб широкого кола зацікавлених сторін. Такий підхід дає змогу забезпечити прозорість інформації, необхідної для ухвалення управлінських рішень у складних умовах ринкової невизначеності. Дослідницька діяльність також спрямована на вирішення конкретних практичних завдань, які стоять перед бізнесом. Це, зокрема, оптимізація витрат, аналіз фінансової стійкості підприємств, розробка інструментів прогнозування ризиків та підвищення ефективності управління фінансовими потоками. Наприклад, впровадження сучасних аналітичних підходів дає змогу підвищити якість прийняття управлінських рішень на основі прогнозних моделей.

Окрему роль відіграють дослідження в галузі внутрішнього контролю та аудиту. Завдяки їхньому впливу вдосконалюються системи управління ризиками, які є основою ефективного корпоративного управління, особливо для великих підприємств та міжнародних корпорацій. Розробка та впровадження сучасних систем моніторингу фінансових операцій дають змогу знизити рівень фінансових зловживань і забезпечити підвищення рівня довіри інвесторів.

Не менш важливим аспектом сучасних досліджень є їхній зв'язок із технологічним прогресом. Використання новітніх інформаційних технологій, таких як блокчейн, штучний інтелект і автоматизація процесів, значно змінює традиційні підходи до обліку та аудиту. Наукові дослідження у цій сфері сприяють інтеграції інноваційних технологій у практику підприємств, що дає змогу оптимізувати процеси обробки даних, знизити ризики помилок і підвищити ефективність облікових процедур.

Таким чином, наукові дослідження на сучасному рівні є визначальним чинником підвищення ефективності систем обліку, аналізу та контролю. Вони не лише сприяють удосконаленню відомих методів, а й створюють умови для інтеграції інноваційних підходів у практику. Це дає змогу адаптуватися до змін економічного середовища, задовольнити потреби зацікавлених сторін і сприяти сталому розвитку як окремих підприємств, так і економіки загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз джерел показує, що сучасні технологічні сили (і супутня глобалізація) суттєво змінюють багато професій, а це призводить до розриву у навичках (компетентностях) як на загальному ринку праці, так і в професії бухгалтера [1]. Науковці сходяться на думці, що «бухгалтерська освіта протягом десятиліть залишається у застійному стані і, попри численні заклики до реформ, структурні зміни, необхідні для адаптації підготовки бухгалтерів до сучасних вимог, досі не досягнуті» [2; 3; 4]. Так, Karen V. Pincus, David E. Stout, James E. Sorensen, Kevin D. Stocks, Raef A. Lawson стверджують, що «викладачі з бухгалтерського обліку повинні розуміти сили, які викликають зміни у вищій освіті, а також поточний стан програм з бухгалтерського обліку» в контексті інституційної відповіді на зміни облікової освіти і важливості стратегічного планування [5]. Needles, B. (2014) пропонує концептуальну модель викладання та системний підхід до організації освітнього процесу, що може бути застосований як на рівні окремих курсів, так і в

рамках всієї програми підготовки бухгалтерів. Основою моделі є поняття «навчальних циклів», які інтегрують цілі навчання, когнітивні рівні, бажані результати (уміння) та роль сучасних технологій у підтримці процесу інтеграції знань [6]. Такий підхід сприяє досягненню більшої узгодженості між теоретичною і практичною підготовкою студентів, забезпечуючи формування компетенцій, необхідних для сучасного фахівця з бухгалтерського обліку, серед яких інноваційне та аналітичне мислення й креативність. Joel Amernic і Russell Craig доводять необхідність реформування бухгалтерської освіти, підкреслюючи важливість науково-дослідної роботи для студентів, яка сприятиме розвитку критичного мислення та глибшому розумінню історичних, політичних і риторичних аспектів обліку. Автор наголошує, що інтеграція дослідницької діяльності в освітній процес дасть змогу формувати більш гнучких та підготовлених фахівців, здатних реагувати на виклики сучасного корпоративного середовища [7]. Ville Eloranta, Esko Hakanen і Claire Shaw розглядають важливість розвитку не лише технічних, а і загальних навичок, таких як креативність та критичне мислення, у студентів бухгалтерії на тлі швидких змін у соціально-економічному середовищі та зростання корпоративних крахів. Науковці пропонують інноваційний підхід до оцінювання, що дає змогу студентам застосовувати творчий підхід, відкриваючи можливості для трансформаційного освітнього досвіду [8].

Постановка завдання. Проблема сучасної облікової освіти полягає в недостатній адаптації освітніх програм до швидких змін у соціально-економічному середовищі та розвитку нових технологій, що вимагають від фахівців таких навичок, як критичне мислення та креативність. У контексті цих викликів важливою є роль науково-дослідної роботи, яка дає змогу студентам розвивати аналітичні здібності та здатність до творчого підходу, що необхідні для успіху в професії. У зв'язку з цим, постає необхідність реформування облікової освіти в контексті інтеграції наукової роботи та розвитку інноваційного мислення у навчальний процес для підготовки фахівців, здатних реагувати на сучасні виклики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Науково-дослідна робота є засобом для досягнення інтегрованого та орієнтованого на здобувача міждисциплінарного підходу, який формує унікальний педагогічний дизайн освітньої програми і відкриває нові творчі можливості для її розвитку. Цей дизайн має ґрунтуватися на креативній методології «Design futuring», що стимулює дослідницьке світосприйняття, сприяє веденню переговорів про майбутнє, розвиває критичне мислення та сприяє колективному обміну ідеями [9].

Облікова освіта традиційно зосереджена на розвитку технічних знань, але зараз вона переживає трансформацію цієї парадигми через необхідність враховувати соціально-економічні зміни, етику та інтереси різних зацікавлених сторін. Змінюються вимоги до професії, і випускники освітніх програм мають професійні переваги від нестандартного мислення, критичного аналізу та трансдисциплінарних підходів. Однак реалізація таких змін у навчальному процесі стикається з викликами, пов'язаними з балансуванням інновацій та збереженням технічної строгості, необхідної для професії [10].

Незважаючи на те, що бухгалтерський облік традиційно не асоціюється з творчістю [11], еволюція вимог до цієї професії показує, що студенти можуть отримати високу

конкурентоздатність на ринку, маючи сформовані навички нестандартного мислення та застосування різноманітних підходів [12]. Пріоритетними є критичне мислення, саморефлексія, проактивність і здатність до трансдисциплінарної роботи, що вказує на поступовий, але також частковий розвиток радикальних підходів до професії. Однак впровадження таких змін в облікову освіту стикається із серйозними структурними й етичними викликами, адже радикальні трансформації можуть підірвати технічну основу дисципліни та порушити вимоги до стандартів і нормативів, тому викладачам необхідна підтримка в інтеграції інноваційних і творчих підходів без шкоди для технічної строгості професії. Саме науково-дослідна робота як складова освітньо-наукових програм відіграє важливу роль у розвитку аналітичних та критичних навичок студентів, дозволяючи їм глибше осмислювати складні професійні питання. Вона сприяє формуванню інноваційного мислення та дає змогу застосовувати теоретичні знання до реальних проблем, що стає основою для ефективної адаптації до змінюваного професійного середовища.

Насамперед науково-дослідна робота повинна допомогти студентам розвивати навички самостійного навчання і підтримувати прагнення до навчання протягом усього життя. Для досягнення цілей цілеспрямованого навчання рекомендовано використовувати п'ятиступеневу модель навмисного навчання [13], яка дає змогу студентам-обліковцям взаємодіяти з фахівцями, аналізувати обмеження фінансової звітності та рефлексивно оцінювати власний досвід для розвитку критичного мислення і навичок дослідницького світосприйняття.

Студенти, які навчаються за спеціальністю «Облік і оподаткування», часто стикаються з високим рівнем тривожності, особливо в контексті публічних виступів. Це частково пояснюється специфікою їх майбутньої професії, яка вимагає високого рівня уваги до деталей, точності та відповідальності. Бухгалтери часто мають справу з фінансовими звітами та іншою конфіденційною інформацією, що вимагає впевненості у власних знаннях і здатності чітко та без помилок інтерпретувати складну інформацію, ставлячи високі вимоги до точності та безпомилковості виступу. Крім того, страх перед оцінкою та критикою з боку колег або клієнтів може підвищувати рівень тривожності, адже навіть незначна помилка в презентації може мати серйозні наслідки для репутації професіонала. Така специфіка професії створює додаткові психологічні бар'єри для студентів, оскільки вони можуть відчувати себе неготовими або недостатньо компетентними для публічних виступів, навіть якщо їхні знання з бухгалтерії на належному рівні. Це може обмежити їхні можливості ефективно комунікувати та здійснювати кар'єрне зростання у майбутньому. Науково-дослідна робота передбачає публічну презентацію результатів досліджень і містить у собі стратегію пом'якшення синдрому тривожності. Доцільно використовувати рекомендації Hutchings, G., який пропонує підхід керованої майстерності, заснований на теорії самоефективності, для підвищення ефективності публічних виступів [14].

Важливим аспектом опанування дослідницькими навичками в процесі навчання є вивчення впливу особистісних характеристик на поведінку, професійне судження, лідерство, креативне мислення та процеси ухвалення рішень у сфері обліку. Дослідження Sharma, G., Naidoo, J. M., Ihalanayake, R., Joshi, M., Tharapos, M. [15] фокусується на ролі культури у формуванні особистісних рис студентів, аналізуючи

дані, отримані через опитування в різних соціокультурних контекстах. Їх висновки підкреслюють важливість врахування культурних особливостей та індивідуальних рис студентів у процесі розробки педагогічних стратегій у сфері облікової освіти, щоб ефективно формувати необхідні навички в умовах різноманітних навчально-культурних середовищ.

Одним з інноваційних методів навчання, які можна адаптувати до різних освітніх контекстів, є Метод асинхронної онлайн-дискусійної дошки (AODB) [16], який є ефективним інструментом для розвитку дослідницьких навичок у студентів, зокрема в контексті критичного мислення та співпраці. Використання цього методу дає змогу студентам активно залучатися до аналізу актуальних новин з практики бізнесу та діяльності великих гравців ринку бухгалтерських послуг, що стимулює їхнє зацікавлення в динамічному бізнес-середовищі. Через регулярні дискусії розвивається здатність до критичного оцінювання інформації та співпраці в команді, що важливо для професійної діяльності в бухгалтерії. Цей підхід може бути масштабовано та адаптовано для розвитку не тільки технічних, а й нетехнічних навичок, що відповідають вимогам сучасного глобалізованого й цифровізованого бізнесу.

В умовах сучасного розвитку бухгалтерської професії компанії вимагають від випускників не лише технічних знань, а й розвинених навичок високого рівня мислення, зокрема оціночних і творчих. Відомо, що педагогічні практики, спрямовані на розвиток таких навичок, є критично важливими для підготовки студентів до успішної кар'єри. Hawk H. довів, що більшої уваги потрібно надавати розвитку застосування та аналізу мислення вищого порядку (HOTS), ніж розвитку оціночних і творчих навичок, що може бути удосконалено для сприяння підвищенню рівня компетентності студентів у різних галузях бухгалтерії та підготовки їх до кар'єрного успіху [17].

У зв'язку з труднощами, які виникають у студентів у процесі академічного читання, зокрема з текстами наукових статей іноземною мовою [18], одним з інноваційних методів опанування дослідницьких навичок є метод «академічного читання». Він передбачає вивчення структури наукових статей, що дає змогу студентам краще орієнтуватися в риторичних особливостях таких текстів та ефективніше обробляти великі обсяги інформації. Усвідомлене опрацювання структури наукових текстів допомагає студентам покращити запам'ятовування та розуміння основних ідей, що дає змогу здобувачам ефективно відшукувати, опрацьовувати й засвоювати наукову інформацію.

Якщо університети не можуть виховати кваліфікованих дослідників, вони не виконують своїх основних обов'язків щодо розвитку знань, адже мають формувати дослідницьке середовище і сприяти зростанню числа дослідників через освітньо-наукові програми. Такі програми сприяють розвитку дослідницьких навичок та створенню сприятливих умов для наукової діяльності, проте їхня роль у цьому процесі часто є недостатньо дослідженою. «Багато факультетів, зокрема в прикладних дисциплінах, орієнтовані більше на навчання, ніж на дослідження, що може обмежувати можливості для розвитку наукових навичок у студентів. Водночас, зростає потреба в застосуванні нових методологій і теоретичних підходів у дослідженнях, що проводяться студентами та викладачами у переході до більш академічно орієнтованого середовища, де застосовуються новітні методи дослідження та глибока теоретична підготовка» [19].

Часто дослідники бухгалтерського обліку традиційно віддають перевагу кількісному підходу, але, водночас, зростає усвідомлення важливості різних філософських та методологічних парадигм у наукових дослідженнях.

Роль науково-дослідної роботи у формуванні інноваційного мислення полягає в тому, що участь у дослідженнях сприяє розвитку таких важливих навичок, як:

- пошук та аналіз інформації, формулювання гіпотез, тестування нових підходів і обробка результатів;

- наукова діяльність також виступає потужним мотиватором для студентів, стимулюючи їх до вирішення реальних проблем та створення умов для застосування інноваційних підходів у практиці.

Студентам на початку академічної кар'єри важливо активно брати участь у наукових комунікаційних заходах, оскільки це дає змогу покращити їхній академічний статус та сприяє розвитку кар'єрних можливостей. Така участь також дає змогу здобути визнання як серед наукової спільноти, так і серед широкої громадськості. Однак постійно змінюваний ландшафт наукової комунікації ставить перед студентами нові виклики, що вимагають адаптації до нових підходів і технологій [20].

Викладене вище, дає змогу нам зробити висновок про те, що опанування дослідницькими навиками під час освітньо-наукових програм з обліку надзвичайно важливе для розвитку теорії та практики обліку, аналізу, контролю та оподаткування, оскільки наукові дослідження сприяють впровадженню новітніх підходів, методів і технологій у цих сферах. В умовах швидких змін у технологічному середовищі та економічних процесах, дослідження дають змогу удосконалювати методології, враховуючи нові виклики та вимоги, такі як автоматизація облікових процесів, використання штучного інтелекту та адаптація до нових стандартів оподаткування.

Процес науково-дослідної роботи (НДР) для студентів є важливим етапом у їхньому професійному становленні, що сприяє розвитку критичного мислення, аналітичних та дослідницьких навичок. Методика НДР для студентів має ґрунтуватися на принципах системності, об'єктивності та наукової новизни. Важливим аспектом є вибір теми, яка відповідає актуальним проблемам в обраній галузі та має практичне застосування. Процес починається з формулювання наукової проблеми, збору й аналізу інформації, створення гіпотез, тестування нових підходів та перевірки їхньої ефективності. Під час дослідження студенти мають використовувати такі наукові методи: аналітичний, порівняльний, експериментальний, статистичний, а також враховувати новітні технології та підходи, які використовуються в їхній галузі знань. Важливою складовою є постійна комунікація з науковим керівником, що дає змогу коригувати процес дослідження, отримувати консультації та вказівки, що сприяє більш глибокому розумінню предмета. Продовження дослідження на етапах написання наукової роботи спрямоване на формування в студентів вміння не тільки виконувати наукову роботу, а й презентувати її результати, що є важливою частиною наукової комунікації в академічному середовищі.

Цей процес вимагає чіткого планування, системного підходу та інтеграції теоретичних знань з практичними навичками, що дає змогу студентам успішно реалізувати наукові проекти на високому рівні. Складовими процесу науково-дослідної роботи здобувачів ОНП є такі:

1. Процес планування наукового дослідження, який передбачає кілька етапів, спрямованих на чітке визначення концептуальних рамок роботи. Першим кроком є обґрунтування теми дослідження, що охоплює аналіз актуальності проблеми в сучасному науковому дискурсі, визначення її практичного значення та рівня вивченості. На цьому етапі важливо сформулювати мету дослідження, яка слугує дороговказом для подальшої роботи. Другим етапом є деталізація завдань дослідження, які мають розкривати логіку досягнення визначеної мети. Об'єкт і предмет дослідження потребують точного визначення, що дає змогу окреслити межі аналізу та уникнути надмірної розгалуженості. Важливим методологічним кроком є вибір методів дослідження, які відповідають особливостям предмета вивчення.

Завершальним етапом планування є складання робочого графіка, що враховує часові та ресурсні обмеження. Участь наукового керівника на цьому етапі є обов'язковою для коригування концепції роботи та уточнення її ключових елементів.

2. Робота з джерелами інформації. Це важлива складова наукового процесу, яка охоплює кілька послідовних етапів. Спочатку необхідно опанувати інструменти пошуку наукової інформації, використовуючи наукометричні бази даних (Scopus, Web of Science), академічні бібліотеки, репозитарії університетів, а також відкриті ресурси. Важливим аспектом є оцінювання актуальності та наукової цінності знайдених матеріалів.

Наступним кроком є систематизація зібраної інформації. Це досягається шляхом створення карт знань або бібліографічних баз із застосуванням спеціалізованого програмного забезпечення, такого як Mendeley чи Zotero. На цьому етапі також здійснюється критичний аналіз джерел для визначення теоретичних та емпіричних прогалів, які дослідження має заповнити. Особливу увагу слід приділити правильному оформленню бібліографічних посилань, що запобігає порушенню принципів академічної доброчесності.

3. Формулювання висновків є кінцевим етапом наукового дослідження, який потребує ґрунтовного аналізу отриманих результатів. Висновки мають безпосередньо відповідати меті та завданням дослідження. Їх формулювання ґрунтується на логіці, достовірності даних та методологічній послідовності. Рекомендовано структурувати висновки за принципом дедукції, починаючи з узагальнень та завершуючи конкретними положеннями. У разі підтвердження або спростування гіпотези це необхідно чітко відобразити. Висновки також мають містити рекомендації для практичного застосування отриманих результатів, що підвищує їхню цінність.

4. Публікація (оприлюднення) наукових результатів забезпечує їхню доступність для ширшої наукової спільноти. Цей етап передбачає підготовку тексту відповідно до вимог конкретного видання або конференції. Основними структурними елементами публікації є анотація, ключові слова, вступ, основна частина, висновки та список літератури. Для підвищення якості публікації важливо ретельно дотримуватися правил академічного письма та уникати надмірної деталізації. Використання таблиць, графіків і схем сприяє візуалізації основних положень. Публікація в наукометричних виданнях, які індексуються Scopus чи Web of Science, є пріоритетним напрямом, що сприяє підвищенню академічного рейтингу.

Планування, робота з джерелами, формулювання висновків та публікація результатів мають виконуватися в логічній послідовності, забезпечуючи високу якість дослідження здобувачів. Важливо також враховувати можливості інтеграції дослідницької діяльності з освітнім процесом, що сприяє формуванню у здобувачів академічних компетентностей та інноваційного мислення. Okремі вчені доводять важливість визначення умов, за яких пряме навчання та кероване дослідження можуть бути ефективними, підкреслюючи, що більшість реальних середовищ навчання охоплюють пряме навчання та діяльність студента, у т. ч. дослідження та запити – дилему між «розповідання студентам речей і надання їм можливості винаходити речі самим» [21].

Науково-дослідна робота здобувачів освітніх програм з обліку є важливим елементом підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних реагувати на виклики сучасної економіки. Дослідження в цій галузі сприяють вирішенню актуальних питань, удосконаленню облікових процесів та розробці інноваційних підходів до управління (табл. 1). Дослідницька діяльність не лише формує нові знання, а й підвищує роль обліку як інструменту стратегічного управління, підтримуючи підприємства в умовах швидкозмінного середовища. Наукові дослідження здобувачів забезпечують інтеграцію освіти, науки і практики, створюючи передумови для сталого розвитку економіки та суспільства.

Таблиця 1

Вирішення актуальних проблем обліку та аналізу через дослідницьку діяльність

Актуальні напрями обліку й аналізу	Наукові підходи та результати дослідницької діяльності
Розробка моделей обліку в умовах цифровізації	Дослідження здобувачів, спрямовані на вивчення впливу цифрових технологій, таких як блокчейн, штучний інтелект і хмарні сервіси, сприяють створенню інноваційних рішень для автоматизації облікових процесів. Можливі розробки методик використання блокчейну для підвищення прозорості фінансових операцій у підприємствах середнього бізнесу.
Вивчення ролі обліку в управлінні ризиками	Здобувачі аналізують, як облікова інформація може бути використана для ідентифікації й управління ризиками в умовах нестабільності, зокрема під час пандемій чи воєнних дій. У цьому контексті дослідження досліджуються підходи до інтеграції управлінського обліку з системою управління ризиками підприємства.
Розробка методів обліку у сфері сталого розвитку	У сучасних умовах зростає потреба у вдосконаленні обліку екологічних та соціальних аспектів діяльності підприємств. Завдяки дослідницьким ініціативам створюються нові підходи до оцінювання впливу підприємств на навколишнє середовище, що дає змогу інтегрувати екологічні показники в загальну систему управління. Наукові роботи в цій сфері спрямовані на розробку методологій обліку екологічних витрат і зобов'язань підприємств, що сприяє інтеграції принципів сталого розвитку в управління. Наприклад, рекомендації для оцінювання екологічного сліду в звітності промислових підприємств.

продовження таблиці 1

Удосконалення методик фінансового аналізу в умовах економічної нестабільності	Наукові дослідження сприяють створенню інноваційних інструментів для прогнозування фінансових ризиків і оцінювання ліквідності підприємств. Наприклад, використання математичного моделювання та аналізу великих даних дає змогу підвищити точність фінансових прогнозів навіть у непередбачуваних ринкових умовах.
Дослідження впливу міжнародних стандартів обліку	Дослідження допомагають вирішити питання гармонізації національних стандартів обліку з міжнародними. Це важливо для забезпечення порівнянності звітності між підприємствами різних країн. Зокрема, розробка практичних рекомендацій для переходу на МСФЗ дає змогу підприємствам уникати проблем із трактуванням нових норм. Здобувачі досліджують, як впровадження МСФЗ впливає на фінансову звітність українських підприємств, зокрема в контексті міжнародної інтеграції.
Оптимізація обліку витрат у цифровій економіці	З розвитком цифрових платформ змінюються підходи до обліку витрат. Дослідницькі роботи, спрямовані на створення моделей обліку витрат у хмарних середовищах, допомагають підприємствам оцінювати витрати на цифрову інфраструктуру та розподіляти їх відповідно до центрів відповідальності
Облік у сфері криптовалют і електронних грошей	У зв'язку з поширенням цифрових активів постає питання обліку криптовалют. Дослідження в цій галузі пропонують методику їх оцінювання, відображення у фінансовій звітності і врахування специфічних ризиків, пов'язаних із волатильністю криптовалют. Дослідники аналізують правові та методологічні аспекти обліку криптоактивів, розробляючи підходи до їх оцінювання й обліку у фінансовій звітності.
Захист фінансових даних в умовах кіберзагроз	Наукові дослідження дають змогу розробити підходи до забезпечення кібербезпеки облікової інформації. Це включає впровадження багаторівневих систем шифрування, моніторинг підозрілих транзакцій та запобігання несанкціонованому доступу до даних.
Вирішення проблем податкового обліку у міжнародних корпораціях	Дослідницька діяльність сприяє створенню моделей оптимізації податкового навантаження, враховуючи специфіку міждержавних угод і регулювання трансфертного ціноутворення.

Джерело: розроблено авторами.

У світі динамічних змін, що охоплюють економічне середовище та технологічний прогрес, здатність до інноваційного мислення і розробки нових рішень є важливим чинником формування професійного успіху. Генерування нових ідей є ключовою компетентністю, яка забезпечує здобувачам вищої освіти переваги на сучасному ринку праці, сприяє їхній професійній самореалізації, виступає основою конкурентоспроможності майбутніх фахівців. Генерування нових ідей для підвищення конкурентоспроможності здобувачів полягає не лише у формуванні у здобувачів таких необхідних компетенцій, як критичне мислення, креативність, адаптивність, комунікативність та вміння працювати в команді, а й у можливостях практичного застосування інноваційного мислення у професійній діяльності через розробку

міждисциплінарних проєктів, участь у стартапах, створення аналітичних інструментів, а також активну співпрацю з роботодавцями та дослідницькими центрами (табл. 2).

Таблиця 2

Роль генерування нових ідей для підвищення конкурентоспроможності здобувачів

Ключові аспекти формування конкурентоспроможності здобувачів	Вплив генерування нових ідей на професійний розвиток
Формування унікальних рішень для актуальних проблем	Здобувачі, здатні генерувати нові ідеї, мають можливість знаходити нестандартні підходи до вирішення складних завдань у професійній діяльності. Наприклад, у сфері обліку та аудиту це може бути розробка моделей автоматизованої обробки фінансових даних або інтеграція екологічних показників у систему звітності. Унікальність запропонованих рішень дає змогу здобувачам вирізнитися серед колег і роботодавців, що підвищує їхню професійну цінність.
Підвищення адаптивності до змінного середовища	Сучасний світ вимагає від здобувачів здатності швидко адаптуватися до нових викликів. Генерування нових ідей сприяє розвитку гнучкості мислення, що дає змогу здобувачам успішно реагувати на зміну регуляторного середовища, технологічних інструментів або вимог клієнтів. Це особливо важливо у сферах, які зазнають постійних трансформацій, таких як цифрова економіка, фінанси та міжнародна торгівля.
Розвиток інноваційного мислення у здобувачів	Інтеграція практичних проєктів у навчальний процес, що стимулюють генерування нових ідей для розробки рішень у сферах обліку, аудиту та управління.
Формування підприємницьких навичок через інноваційні проєкти	Участь у стартапах, бізнес-симуляціях і міждисциплінарних командах для створення інноваційних бізнес-рішень, що підвищують конкурентоспроможність.
Розвиток професійного брендингу	Інноваційне мислення та здатність створювати нові ідеї є складовими професійного бренду здобувача. Наприклад, оприлюднення результатів досліджень у наукових публікаціях, участь у міжнародних конференціях чи створення авторських методик формує репутацію здобувача як експерта в певній галузі. Такий бренд не лише підвищує конкурентоспроможність, а й розширює коло професійних можливостей.
Сприяння міждисциплінарному підходу	Генерування ідей, що враховують знання з різних дисциплін, дозволяє здобувачам створювати продукти та рішення, що мають практичне значення. Наприклад, поєднання економічного аналізу й інформаційних технологій може бути основою для розробки програмного забезпечення, яке оптимізує облікові процеси. Міждисциплінарний підхід значно підвищує конкурентоспроможність здобувачів, оскільки ринок вимагає комплексних знань та вмінь.
Розробка аналітичних інструментів для оцінювання економічної ефективності	Створення нових моделей та методик аналізу даних, що використовуються для оцінювання ефективності управління і розробки стратегій розвитку підприємств.

продовження таблиці 2

Забезпечення довготривалого професійного розвитку	Здатність генерувати нові ідеї сприяє створенню перспективних планів кар'єрного зростання. Інноваційне мислення дає змогу здобувачам розробляти власні проєкти, стартапи або інші ініціативи, що відповідають їхнім професійним цілям і, водночас, вирішують актуальні потреби суспільства.
---	---

Джерело: розроблено авторами.

Таблиця 2 демонструє, що генерування нових ідей дає змогу здобувачам вищої освіти інтегрувати теоретичні знання у практичну діяльність, розширюючи можливості для професійної реалізації. Залучення здобувачів до таких видів діяльності забезпечує їм конкурентоспроможність у глобальному середовищі, розвиваючи як особистісні, так і професійні навички. Це створює умови для адаптації облікових і управлінських процесів до нових викликів, роблячи внесок у розвиток інноваційної економіки. У результаті майбутні фахівці отримують не лише теоретичні знання, а й практичні навички, що відповідають викликам сучасного світу, забезпечуючи їхню конкурентоспроможність у глобалізованому середовищі.

Таким чином, науково-дослідна робота здобувачів – це не просто інструмент адаптації до змін, а основа створення інноваційного середовища, яке сприяє підготовці компетентних фахівців для економіки знань. Інтеграція цієї компетентності у навчальний процес є необхідною умовою для забезпечення конкурентоспроможності здобувачів вищої освіти. Роль генерування нових ідей для підвищення конкурентоспроможності здобувачів полягає не лише в розвитку індивідуальних компетенцій, а й у формуванні умов для їхньої успішної інтеграції в професійне середовище. Це досягається завдяки постійному оновленню знань, створенню інноваційних рішень і вмінню адаптуватися до динамічних умов сучасного ринку праці.

Висновки і перспективи подальших наукових досліджень. Науково-дослідна робота здобувачів освітньо-наукових програм є потужним засобом формування інноваційного мислення, оскільки дає змогу поєднати теоретичні знання з практичним застосуванням. Інноваційне мислення стає вирішальним фактором у сучасному світі, сприяючи адаптації до змін і вирішенню складних проблем. Для підвищення ефективності цього процесу необхідно створити умови, що стимулюють інтерес студентів до наукової діяльності, впроваджувати новітні методики навчання та забезпечувати ресурсну підтримку. У результаті це сприятиме підготовці фахівців нового покоління, здатних генерувати і впроваджувати інновації в різних сферах.

Формування навичок критичного мислення та дослідницьких компетенцій дає змогу випускникам освітньо-наукових програм отримувати навички, які критично необхідні на ринку праці і важливість яких зростатиме в майбутньому. Критичне мислення та аналітичні вміння дають змогу знизити кваліфікаційний розрив (Skills gap) між очікуваннями ринку праці від фахівця та його компетенціями, отриманими під час навчання.

References

1. WEF, F. E. M. (2013). Global risks 2013. World Economic Forum. Retrieved from <https://www.weforum.org/publications/global-risks-2014-report/>. [in English].
2. Raef A. Lawson, Edward J. Blocher, Peter C. Brewer, Gary Cokins, James E. Sorensen, David E. Stout, Gary L. Sundem, Susan K. Wolcott, Marc J. F. Wouters (2014). Focusing Accounting Curricula on Students' Long-Run Careers: Recommendations for an Integrated Competency-Based Framework for Accounting Education. *Issues in Accounting Education* 1, May 2014, 29 (2), 295–317. Retrieved from 10.2308/iace-50673. [in English].
3. Diamond, M. (2005). Accounting education, research and practice: After Enron, where do we go? *European Accounting Review*, 14 (2), 353–362. Retrieved from 10.1080/09638180500124855. [in English].
4. Barbara D. Merino (2006). Financial Scandals: Another Clarion Call for Educational Reform. A Historical Perspective. *Issues in Accounting Education* 1, 21 (4), 363–381. Retrieved from 10.2308/iace.2006.21.4.363. [in English].
5. Karen V. Pincus, David E. Stout, James E. Sorensen, Kevin D. Stocks, Raef A. Lawson (2017). Forces for change in higher education and implications for the accounting academy. *Journal of Accounting Education*, 40, 1–18. Retrieved from 10.1016/j.jaccedu.2017.06.001. [in English].
6. Needles, B. E., Jr. (2014). Modelling accounting education, in: Wilson, R. M. S. (Ed.). *The Rutledge Companion to Accounting Education*. Rutledge, London and New York, 33. [in English].
7. Amernic, J. and Craig, R. (2004). Reform of Accounting Education in the Post-Enron Era: Moving Accounting 'Out of the Shadows'. *Abacus*, 40, 342–378. Retrieved from 10.1111/j.1467-6281.2004.00162.x. [in English].
8. Ville Eloranta, Esko Hakanen, Claire Shaw (2024). Teaching for paradigm shifts: Supporting the drivers of radical creativity in management education. *Educational Research Review*, 45. Retrieved from 10.1016/j.edurev.2024.100641. [in English].
9. Nicholas McGuigan, Alessandro Ghio, Thomas Kern; Designing Accounting Futures: Exploring Ambiguity in Accounting Classrooms through Design Futuring. *Issues in Accounting Education* 1. November 2021, 36 (4), 325–351. Retrieved from 10.2308/ISSUES-2019-508. [in English].
10. Ville Eloranta, Esko Hakanen, Claire Shaw (2024). Teaching for paradigm shifts: Supporting the drivers of radical creativity in management education. *Educational Research Review*, 45, 100641. Retrieved from 10.1016/j.edurev.2024.100641. [in English].
11. Rossetto, C., & Chapple, S. (2018). Creative accounting? The critical and creative voice of students. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 44(2), 216–232. Retrieved from 10.1080/02602938.2018.1492700. [in English].
12. Nicholas McGuigan, Alessandro Ghio, Thomas Kern (2021). Designing Accounting Futures: Exploring Ambiguity in Accounting Classrooms through Design Futuring. *Issues in Accounting Education* 1, 36 (4), 325–351. Retrieved from 10.2308/ISSUES-2019-508. [in English].

13. Larita J. Killian, Marsha M. Huber, Christopher D. Brandon (2012). The Financial Statement Interview: Intentional Learning in the First Accounting Course. *Issues in Accounting Education* 1, February 2012, 27 (1), 337–360. Retrieved from 10.2308/iace-50093. [in English].
14. Hutchings, G. (2024). Reducing public speaking anxiety in accounting students: a guided mastery approach to developing self-efficacy. *Accounting Education*, 1–33. Retrieved from 10.1080/09639284.2024.2428625. [in English].
15. Sharma, G., Naidoo, J. M., Ihalanayake, R., Joshi, M., & Tharapos, M. (2024). Does culture influence the development of personality traits of accounting students at Indian universities? *Accounting Education*, 1–28. Retrieved from 10.1080/09639284.2024.2429703. [in English].
16. Tello, E., Considine, B., Rotaru, K., & Fehrenbacher, D. (2024). Implementing online discussion boards to enhance professional skills and news reading habits in accounting students. *Accounting Education*, 1–33. Retrieved from 10.1080/09639284.2024.2419578. [in English].
17. Hawk, H. (2024). Unlocking the potential: enhancing higher-order thinking skills in accounting education. *Accounting Education*, 1–28. Retrieved from 10.1080/09639284.2024.2375600. [in English].
18. Guangsa Jin, Chenle Li, Ya Sun (2024). Developing a genre-based research article reading module for undergraduate students. *Journal of English for Academic Purposes*, 72, 101448. Retrieved from 10.1016/j.jeap.2024.101448. [in English].
19. Christina Cornelia Shuttleworth, Charmaine Williamson (2022). A research advisory model guiding higher degree accounting students and supervisors to become part of a community of scholars. *Journal of Accounting Education*, 61, 100812. ISSN 0748-5751. Retrieved from 10.1016/j.jaccedu.2022.100812. [in English].
20. Lawson, R. A., Blocher, E. J., Brewer, P. C., Cokins, G., Sorensen, J. E., Stout, D. E., ... & Wouters, M. J. (2014). Focusing accounting curricula on students' long-run careers: Recommendations for an integrated competency-based framework for accounting education. *Issues in Accounting Education*, 29 (2), 295–317. [in English].
21. T. de Jong, A. W. Lazonder, C. A. Chinn, F. Fischer, J. Gobert, C. E. Hmelo-Silver, K. R. Koedinger, J. S. Krajcik, E. A. Kyza, M. C. Linn, M. Pedaste, K. Scheiter, Z. C. Zacharia. (2023). Let's talk evidence – the case for combining inquiry-based and direct instruction. *Educational Research Review*, 39. Article, 100536. Retrieved from 10.1016/j.edurev.2023.100536. [in English].
22. Boyce, G., Greer, S., Blair, B., & Davids, C. (2011). Expanding the Horizons of Accounting Education: Incorporating Social and Critical Perspectives. *Accounting Education*, 21(1), 47–74. Retrieved from 10.1080/09639284.2011.586771. [in English].

Статтю отримано 14 листопада 2024 р.

Article received November 14, 2024.